

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudkyň Michaely Bejčkové a Sylvie Šiškeové v právní věci žalobkyně: **České dráhy, a.s.**, nábreží L. Svobody 1222, Praha 1, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu osobních údajů**, Pplk. Sochora 27, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 7. 2021, čj. UOOU-01500/21-8, a ze dne 9. 9. 2021, čj. UOOU-01500/21-10, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2021, čj. 18 A 84/2021-74,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2021, čj. 18 A 84/2021-74, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Advokát JUDr. Tomáš Vymazal se jako žadatel marně domáhal po žalobkyni (stěžovatelce) poskytnutí informací týkajících se smlouvy o projektu, uzavřené mezi stěžovatelkou, společností Smíchov Station Development s.r.o. a společností SG Project Management s.r.o. Proti postupu stěžovatelky podal žadatel stížnosti, o kterých rozhodl Úřad pro ochranu osobních údajů (žalovaný) dvěma rozhodnutími, v nichž stěžovatelce coby povinnému subjektu dle § 16a odst. 6 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, přikázal, aby ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí vyřídila žádost žadatele.

[2] Stěžovatelka se proti oběma rozhodnutím žalovaného bránila před městským soudem. Soud však žalobu odmítl, neboť dospěl k závěru, že stěžovatelka podala žalobu proti rozhodnutím orgánu veřejné moci jako povinný subjekt. Stěžovatelka tedy v dané věci vystupovala jako správní orgán, který se nemůže bránit žalobou proti rozhodnutí nadřízeného orgánu.

[3] Proti usnesení městského soudu podala stěžovatelka kasační stížnost. Upozorňuje, že v dané věci nevystupovala jako typický správní orgán a ani žalovaný není stěžovatelce nadřízený správní orgán. Městský soud prý použil judikaturu, která na nynější věc nedopadá.

[4] Kasační stížnost je důvodná.

[5] Městský soud v nynější věci nedocenil význam novely zákona o svobodném přístupu k informacím, provedené zákonem č. 111/2019 Sb. Zákon o svobodném přístupu k informacím totiž od 2. 1. 2020 určil v novém znění § 20 odst. 5 zákona jako orgán příslušný rozhodovat o odvoláních a v řízení o stížnosti právě Úřad pro ochranu osobních údajů.

[6] Jak již NSS vysvětlil na sklonku roku 2020 (viz rozsudek ze dne 19. 11. 2020, čj. 10 As 244/2020-40, č. 4114/2021 Sb. NSS, *Vodovody a kanalizace Prostějov, a. s.*), pokud stát, veřejnoprávní korporace nebo jiná osoba vystupuje jako nositel veřejné moci (a tímto nositelem nepochybně je, pokud autoritativně rozhoduje o poskytnutí informací), nemá žádná subjektivní práva. Proto pokud správní orgán I. stupně nesouhlasí s rozhodováním odvolacího orgánu, nemůže podat správní žalobu (takto již usnesení ze dne 15. 4. 2003, čj. 7 A 32/2002-23, č. 32/2003 Sb. NSS). Eventuální rozpor v právních názorech mezi instančně vyšším a instančně nižším orgánem uvnitř veřejné moci je vyřešen subordinací, tedy vztahem nadřízenosti a podřízenosti (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 18. 2. 2020, čj. 8 Afs 128/2018-46, č. 4006/2020 Sb. NSS, bod 54). Stejně tak nemůže být správní orgán rozhodující věc v I. stupni osobou zúčastněnou na řízení. Definičním znakem osoby zúčastněné na řízení je totiž to, že byla nějak přímo dotčena na právech a povinnostech (§ 34 odst. 1 s. ř. s.). Správní orgán I. stupně však nemá žádné „subjektivní právo na uplatnění pravomoci“, ostatně již jen samotné právé uvedené spojení je vnitřně rozporné (viz 10 As 244/2020, bod 11).

[7] Proto má jistě městský soud v obecné rovině pravdu, že správní orgán I. stupně není účastníkem řízení o žalobě proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu (není žalovaným) a nemůže být ani osobou zúčastněnou na tomto řízení (viz např. usnesení ze dne 30. 5. 2013, čj. 4 As 77/2013-25). Proto správní orgán I. stupně nemůže podat ani žalobu proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu.

[8] Právě uvedené závěry však nelze mechanicky užít na nynější případ.

[9] Okruh povinných subjektů dle zákona o svobodném přístupu k informacím nezahrnuje jen orgány veřejné správy, ale též různé – od státu odlišné – veřejnoprávní korporace (např. Česká televize, Český rozhlas apod.) a také nejrozumnější osoby soukromého práva - obchodní korporace, jakou je konec konců i nynější stěžovatelka, která je obchodní korporací, akciovou společností. Tyto osoby na základě judikatury naplňují znaky „veřejné instituce“ dle § 2 odst. 1 zákona [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06 (N 10/44 SbNU 129), věc *Letiště Praha*]. Dle zákonné úpravy platné do 1. 1. 2020 byla takováto osoba žalovanou v řízení před správním soudem. Dle judikatury Ústavního soudu však byla též osobou oprávněnou podat ústavní stížnost [nález ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16 (N 101/85 SbNU 679), věc *ČEZ*, který zrušil rozsudek NSS ze dne 16. 3. 2016, čj. 2 As 155/2015-84, č. 3405/2016 Sb. NSS, kde společnost ČEZ vystupovala jako žalovaná].

[10] Ústavní soud vysvětlil, že odmítnutí žádosti o poskytnutí informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím je rozhodnutím o právech žadatele, které povinný

pokračování

subjekt vydává jako nositel veřejné moci. Povinný subjekt se v případě, že je jeho rozhodnutí nebo postup podroben soudnímu přezkumu ve správním soudnictví, nemůže domáhat ochrany svých základních práv a svobod, neboť žádná základní práva nemá. Tento závěr ovšem dle Ústavního soudu neplatí, „jestliže je v postavení subjektu, který rozhoduje o poskytnutí informace, fyzická nebo právnická osoba. Rozhodnutí soudu, kterým jí byla uložena povinnost rozhodnout ve věci žádosti o poskytnutí informace (nebo kterým jí byla tato věc vrácena k dalšímu řízení) z důvodu, že bylo shledáno její postavení coby povinného subjektu podle § 2 zákona o svobodném přístupu k informacím, se totiž - pokud jde o samotnou existenci této povinnosti - dotýká jejích základních práv a svobod“ [viz cit. náleze IV. ÚS 1146/16, bod 42, s odkazem na stanovisko pléna ze dne 9. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS-st. 9/99 (ST 9/16 SbNU 372)]. NSS dodává, že – vedle procesních práv – v úvahu připadá především základní právo takové právnické či fyzické osoby na informační sebeurčení dle čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (viz 10 As 244/2020, bod 15, a ze dne 4. 11. 2021, čj. 7 As 239/2021-24, věc CHAPS, bod 13).

[11] Povinné osoby odlišné od státu – právnické či fyzické osoby – tedy mají ve vztahu k poskytování informací vlastní subjektivní práva, nevystupují tedy jen jako svazek kompetencí určitého typu (což je základní definiční znak správního orgánu – viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 5. 5. 2015, čj. Nad 288/2014-58, č. 3257/2015 Sb. NSS, bod 32). Právě naopak, právnické a fyzické osoby, které rozhodují ve věcech zákona o svobodném přístupu k informacím, v rozhodovací praxi správních soudů vystupovaly doposavad (před rokem 2020) jako žalovaný správní orgán (v pozici žalovaného) jen v důsledku specifické zákonné konstrukce. Šlo o právní fikci, která utvářela z takovýchto osob „správní orgán“, neboť vycházela z kompetence takového „správního orgánu“ rozhodovat v oblasti zákona o svobodném přístupu k informacím. Ve skutečnosti však tyto osoby rozhodovaly o vlastních veřejných subjektivních právech (10 As 244/2020, bod 16, 7 As 239/2021, body 15-16).

[12] Jak NSS vysvětlil, stěžovatelka vystupovala v řízení o žádosti v dvojediné pozici. Jednak v pozici nositele kompetence (podle zákona o svobodném přístupu k informacím), tedy jako správní orgán, jednak v pozici osoby mající veřejné subjektivní právo (a povinnost) poskytovat informace jen způsobem a v rozsahu vyžadovaném zákonem o svobodném přístupu k informacím.

[13] Ze shora podaného výkladu též plyne, že stěžovatelka může podat žalobu proti rozhodnutí, kterým Úřad pro ochranu osobních údajů rozhodl o odvolání či stížnosti proti rozhodnutí stěžovatelky a kterým byla stěžovatelka zkrácena na právech ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. [ostatně jinak by mohla a musela podat rovnou ústavní stížnost, což by však bylo absurdní a jistě též protiústavní (shodně 10 As 244/2020, bod 19)].

[14] NSS pro pořádek dodává, že starší judikatura, na kterou se městský soud odvolává, na nynější věc nedopadá. V rozsudku ze dne 13. 9. 2013, čj. 5 As 124/2011-126, se řešila otázka žalobní legitimace obce proti rozhodnutí krajského úřadu jako nadřízeného orgánu v informačních věcech.

[15] NSS proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V souladu s § 110 odst. 4 s. ř. s. je městský soud vázán

právním názorem uvedeným v tomto rozhodnutí. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[16] Protože NSS rozhodl o kasační stížnosti bezodkladně, nerozhodoval již samostatně o návrhu na přiznání odkladného účinku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2021

Zdeněk Kühn
předseda senátu